Araştırma
Research
Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry 2026; 18(Suppl 1):25-38
doi: 10.18863/pgy.1839553

Bir Yaşamın Son Durağı: "Hanım" Filminin Tematik İçerik Analizi

The Final Stop of a Life: Thematic Content Analysis of the Film "Hanım"

Aylin Tanman[1], Müesser Özcan[1], Gönül Babayigit İrez[1]

[1]Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla

ÖZ

Amaç: Bu çalışmanın amacı, "Hanım" filmi üzerinden yaşlılık deneyiminin çok boyutlu yapısını ve toplumsal değişimlerin bu deneyim üzerindeki etkilerini incelemektir. Çalışma, sinema aracılığıyla yaşlılık, yalnızlık, sosyal izolasyon ve toplumsal dışlanma olgularının görünür kılınmasını ve yaşlı bireylerin psikososyal deneyimlerinin daha iyi anlaşılmasını hedeflemektedir.

Yöntem: Araştırmada tematik analiz yaklaşımından yararlanılmıştır. 1990 yapımı "Hanım" filmi, kentleşme, modernleşme ve aile yapısındaki dönüşümlerin yaşlı bireyler üzerindeki etkilerini yansıtması nedeniyle örneklem olarak seçilmiştir. Filmde yer alan sahneler; sahne, diyalog ve tematik birimler düzeyinde incelenmiş; psikolojik, sosyolojik ve gerontolojik perspektifler doğrultusunda değerlendirilmiştir.

Bulgular: Analiz sonucunda yaşlı yalnızlığı ve sosyal izolasyon, psikososyal etkiler, yaşlı ayrımcılığı, ötekileştirme, değersizleştirilme, geçmişe özlem, yaşlı savunmasızlığı, ihmal ve istismar ile yaşam sonu ve ölüme hazırlık olmak üzere temel temalar belirlenmiştir. Bulgular, yaşlılık deneyiminin yalnızca bireysel bir süreç olmadığını; sosyal ilişkilerin zayıflaması, ekonomik kırılganlık, aile içi bağların çözülmesi ve toplumsal tutumlarla şekillenen çok katmanlı bir yapı sergilediğini göstermektedir.

Sonuç: "Hanım" filmi 90'lı yıllarda yaşlılık ve toplumsal izolasyonun etkilerini anlamak için önemli bir kaynak sunmaktadır. Bu doğrultuda, yaşlılık temalı sinema anlatılarının farkındalık eğitimlerinde ve akademik çalışmalarda materyal olarak kullanılması, yaşlılık sorunlarının bireysel değil toplumsal bir mesele olarak ele alınması ve evcil hayvan destekli müdahaleler gibi güçlendirici sosyal politikaların geliştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar sözcükler: "Hanım" filmi, sosyal izolasyon, yalnızlık, yaşlılık

ABSTRACT

Objective: The purpose of this study is to examine the multidimensional nature of the experience of old age and the effects of social changes on this experience through the film "Hanım." The study aims to make the phenomena of aging, loneliness, social isolation, and social exclusion visible through cinema and to foster a better understanding of the psychosocial experiences of older individuals.

Method: A thematic analysis approach was employed in the research. The 1990 film "Hanım" was selected as the sample because it reflects the effects of urbanization, modernization, and transformations in family structure on older adults. Scenes in the film were analyzed at the levels of scene, dialogue, and thematic units and evaluated from psychological, sociological, and gerontological perspectives.

Results: The analysis identified the following core themes: elderly loneliness and social isolation, psychosocial effects, ageism, othering, devaluation, nostalgia for the past, elderly vulnerability, neglect and abuse, and end-of-life and preparation for death. The findings demonstrate that the experience of aging is not merely an individual process; rather, it exhibits a multi-layered structure shaped by the weakening of social relationships, economic vulnerability, the dissolution of family bonds, and societal attitudes.

Conclusion: The film "Hanım" provides an important resource for understanding the effects of aging and social isolation in the 1990s. In this regard, it is recommended that cinematic narratives on aging be used as material in awareness-raising education and academic studies; that aging issues be addressed as a societal rather than an individual problem; and that empowering social policies, such as animal-assisted interventions, be developed.

Keywords: "Hanım" film, social isolation, loneliness, aging

Yazışma Adresi / Address for Correspondence: Aylin Tanman, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sağlik Bilimleri Enstitüsü, Yaşlı Sağlığı Anabilim Dalı, Muğla, Türkiye **e-mail:** aylintanmann@gmail.com
Geliş tarihi/Received: 12.12.2025 | **Kabul tarihi/Accepted:** 05.04.2026

Giriş

Türkiye'de hızla değişen demografik yapı, yaşlı nüfusun toplum içindeki görünürlüğünü ve önemini her geçen yıl artırmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Aktif Yaşlanma Endeksi 2024 verilerine göre, 65 yaş ve üzeri bireylerden oluşan yaşlı nüfus 2019 yılında 7 milyon 550 bin 727 kişi iken, son beş yılda %20,7 oranında artış göstererek 2024 yılında 9 milyon 112 bin 298 kişiye ulaşmıştır. Aynı dönemde yaşlı nüfusun toplam nüfus içerisindeki payı %9,1'den %10,6'ya yükselmiştir (TÜİK 2024). Bu demografik dönüşüm yalnızca nüfus yapısını değiştirmekle kalmamakta, aynı zamanda toplumların yaşlanma olgusuna ilişkin tutumlarını, sosyal ilişkileri ve kuşaklar arası etkileşimi de derinden etkilemektedir. Bu bağlamda toplumların yaşlanmaya ilişkin yaklaşımları farklılık göstermektedir. Bireyciliğin egemen olduğu modern toplumlarda yaşlılık statüsü, geleneksel yapıya kıyasla ciddi bir dönüşüm geçirmiştir; endüstrileşme, kentleşme ve teknolojik ilerlemeler gibi sosyo-ekonomik süreçler, yaşlı bireylerin toplumsal rollerini daraltmış ve bilgi birikimine dayalı geleneksel otoritelerinin erozyonuna neden olmuştur. Geniş aile yapısının çözülüşüyle yaşlının aile içindeki belirleyici konumu zayıflamış, saygınlık ve sosyal sermaye temsiliyeti kolektif yapıdan bireysel niteliklere kaymıştır. Böylece yaşlı bireyler, kültürel aktarım ve karar alma gibi merkezi rollerini kaybederek, yaşamlarını kısıtlı sosyal ağlar ve çekirdek aile desteğiyle sınırlı bir düzlemde sürdürmektedirler (Kalaycı ve Özkul 2017).

Yaşlılık, organizmanın geri dönüşü olmayan bir yıpranma sürecine bağlı olarak fiziksel ve işlevsel kapasitenin azalmasıyla tanımlanmaktadır (Akgönül 2024). Artan yaşlı nüfus, özellikle gelişmiş ülkelerde aktif ve sağlıklı yaşlanmayı destekleyen bütüncül politikaların geliştirilmesini zorunlu kılmıştır. İsveç, ABD, Kanada ve Avustralya gibi ülkeler, yaşlı bireylerin mümkün olduğunca kendi yaşam ortamlarında bağımsız ve kaliteli bir yaşam sürmelerini hedefleyen kapsamlı hizmet modelleri uygulamaktadır. Buna karşın gelişmekte olan ülkelerde yaşlı bakımının büyük ölçüde aile sorumluluğuna bırakıldığı, devlet destekli bakım hizmetlerinin sınırlı ve eşitsizliklerin belirgin olduğu görülmektedir. Türkiye'de ise yaşlı nüfusun hızla artması, ülkeyi yakın gelecekte "çok yaşlı toplumlar" sınıfına yaklaştırmaktadır. Mevcut politikalar ağırlıklı olarak sosyal güvence, yoksullukla mücadele ve bakım hizmetlerinin desteklenmesine odaklanmakta; 65 yaş aylığı, sosyal yardımlar, huzurevleri, yaşlı yaşam merkezleri ve yerel yönetimlerin sunduğu çeşitli hizmetler temel uygulama alanlarını oluşturmaktadır (Zıplar 2015). Ancak artan bakım ihtiyacı, çekirdek aile yapısının yaygınlaşması ve çalışan nüfus üzerindeki yükün artışı daha bütünleşik ve sürdürülebilir yaşlılık politikalarına duyulan ihtiyacı artırmaktadır. Yaşlı Hakları Ulusal Eylem Planı (2023–2025), Türkiye'de yaşlanma sürecine bütüncül ve hak temelli bir yaklaşımla yanıt vermek amacıyla aktif ve sağlıklı yaşlanma, toplumsal katılım, yaş dostu çevreler, afetlere hazırlık, adalet ve hakların korunması ile uygulama-izleme olmak üzere altı politika alanında somut hedef ve faaliyetler ortaya koymaktadır (Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2023). Plan; sağlık, bakım, eğitim, istihdam, erişilebilirlik ve hukuki düzenlemeler yoluyla yaşlı bireylerin bağımsızlığını, toplumsal hayata katılımını ve güvenliğini güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu çerçevede eylem planı, yaşlıları pasif bir grup olarak değil, toplumsal kalkınmanın aktif ve değerli öznesi olarak konumlandıran bir yol haritası sunmaktadır (Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2023). Bu politikaların önemini artıran bir diğer kritik unsur ise, yaşlı bireylerin giderek daha görünür hâle gelen yalnızlık deneyimidir. Yaşam süresinin uzaması, sağlık hizmetlerindeki gelişmeler, düşük doğum ve ölüm hızları nedeniyle genç nüfus azalırken yaşlı nüfus artmakta; bu demografik değişim, şehirleşme, sosyal çevrenin daralması, sağlık sorunları ve ekonomik zorluklarla birleşerek yaşlılarda yalnızlık olgusunu güçlendirmektedir. Su ve arkadaşları (2023) tarafından yapılan araştırmada dünyanın farklı ülkelerinden 30 çalışmayı kapsayan meta-analizde yaşlılarda dönemsel yalnızlık yaygınlığının %28,6 olduğu saptanmıştır. Türkiye'de ise bu oranın daha yüksek olduğu bildirilmektedir. Öztürk Haney ve arkadaşları (2017) çalışmasında %46,9 oranında yalnızlık bildirirken Alkan ve arkadaşları (2020) geriatrik kanserli hastalarda %46,1 yalnızlık tespit etmiştir. Yaşlılıkta yalnızlığın bu denli yaygın olması, yaşlı bireylerin toplumsal alanda maruz kaldıkları ayrımcı ve dışlayıcı tutumların rolünü gündeme getirmektedir.

Yaş ayrımcılığı (ageism), bireylerin yalnızca yaş temelinde önyargı, kalıpyargı ve dışlayıcı tutumlara maruz bırakılmasıyla ortaya çıkan çok boyutlu bir toplumsal sorundur. Dünya Sağlık Örgütü verileri, yaşlı bireylere yönelik ayrımcı tutumların küresel ölçekte yaygın olduğunu ve toplumların önemli bir kısmında normalleştirildiğini göstermektedir (Özütürker 2021). Bu tutumların arka planında, yaşlılığın ölüm, hastalık ve fiziksel/zihinsel gerileme ile özdeşleştirilmesine bağlı bir kaçınma ve reddetme eğilimi yer almaktadır

(Yılmaz ve Mermutlu 2023). Özellikle modern toplumlarda üretkenlik, hız ve estetik gibi değerlerin gençlikle ilişkilendirilmesi, yaşlı bireyleri ekonomik ve toplumsal açıdan "yük" olarak konumlandırmakta; bu durum yaşlıların kamusal ve sosyal alanlardan dışlanmasına zemin hazırlamaktadır (Voss 2018). Bu dışlayıcı yapı, toplumsal cinsiyet eşitsizlikleriyle kesiştiğinde yaşlı bireyler açısından çok daha derin ve çok katmanlı bir savunmasızlık ortaya çıkmaktadır. Özellikle yaşlı kadınlar, yaşam boyu maruz kaldıkları düşük eğitim olanakları, istihdamdan dışlanma ve ekonomik bağımlılık gibi yapısal dezavantajları yaşlılık dönemine taşımaktadır. Eş kaybı sonrasında sosyal ve ekonomik destek kaynaklarının zayıflaması, bu kırılganlığı daha da artırmaktadır. İleri yaşla birlikte bilişsel gerilemenin eşlik ettiği durumlarda, yaşlı kadınlar bakım ilişkileri içinde daha bağımlı bir konuma sürüklenmekte; bakım sorumluluğunu üstlenen aile üyelerinin yaşadığı tükenmişlik, ihmal, fiziksel istismar ve ekonomik sömürü risklerini beraberinde getirmektedir. Böylece yaşamı boyunca toplumsal cinsiyet temelli sınırlamalarla karşılaşan kadın, yaşlılık döneminde sosyal dışlanmanın ve savunmasızlığın en yoğun biçimleriyle yüzleşmektedir (Yelboğa 2018). Bu yapısal dışlanma ve kırılganlık biçimleri, yaşlı bireylerin sosyal ilişkilerden giderek uzaklaşmasına neden olmakta ve yalnızlık olgusunu yaşlılık deneyiminin merkezi bir bileşeni hâline getirmektedir (Vos 2018, Yelboğa 2018).

Yalnızlığın yaşlı bireyler üzerindeki etkileri geniş çapta incelenmiş olup, bu durumun fiziksel ve ruhsal sağlık üzerindeki olumsuz sonuçları sıklıkla vurgulanmaktadır. İngiltere'de gerçekleştirilen araştırmalar, yaşlı nüfusun yaklaşık %30'unun yalnızlık hissi yaşadığını ve bunun mortalite ile morbidite oranlarında artışa neden olduğunu ortaya koymaktadır. Sosyal izolasyonun erken ölüm riskini artırdığı ve yaşlı bireyleri sağlık hizmetlerinin sürekli kullanıcıları hâline getirdiği görülmektedir (Arslan ve Hocaoğlu 2014). Yalnızlık olgusu sadece sosyal destek eksikliğini değil, aynı zamanda sosyal kırılganlığı da içermekte olup fiziksel ve bilişsel yetilerdeki gerileme, ekonomik yetersizlikler ve toplumsal dışlanma gibi etmenlerle daha da derinleşmektedir (Crewdson 2016, Çunkuş ve arkadaşları 2019). Kentleşme sürecinin hızlanması ve bireyselleşmenin artması, yaşlı bireyler arasında yalnızlık riskini artırmaktadır. Özellikle kırsal bölgelerde yetişen bireylerin kent yaşamına uyum sağlamakta zorlanmaları, sosyal izolasyona maruz kalmalarına neden olmaktadır (Doğan 2020). Bunun yanı sıra ekonomik kısıtlılıklar, yaşlı bireylerin sosyal etkinliklere katılımını sınırlandırarak yalnızlık hissinin daha da şiddetlenmesine yol açmaktadır (Erol ve arkadaşları 2016). Yaşlanma süreciyle birlikte fiziksel ve bilişsel işlevlerde meydana gelen gerileme, bireylerin sosyal etkileşimlerini kısıtlarken, sevilen kişilerin kaybı ve toplumsal dışlanma gibi faktörler aidiyet duygusunun zayıflamasına ve yalnızlık olgusunun kronikleşmesine neden olmaktadır (Ilgaz ve Gözüm 2020). Bu nedenle yaşlı bireylerin yalnızlık duygusunu hafifletmek amacıyla farklı destek mekanizmalarının rolü önem kazanmaktadır. Bu mekanizmalar arasında dijital teknolojiler özellikle dikkat çekmekte olup yaşlılık, yalnızlık ve teknoloji ilişkisi konusunda çelişkili görüşler öne çıkmaktadır. Tekno-iyimser yaklaşım, sosyal medya, iletişim uygulamaları, sosyal robotlar ve yardımcı teknolojilerin yaşlı bireylerin yalnızlığını azalttığını, sosyalleşmeyi kolaylaştırdığını ve geronteknoloji gibi yeni alanların doğuşuna katkı sağladığını savunurken; tekno-eleştirel yaklaşım ise bu teknolojilerin yaş ayrımcılığını pekiştirdiğini, olumsuz stereotipleri güçlendirdiğini ve toplumsal katılımı kısıtlayarak yalnızlığı derinleştirebileceğini vurgulamaktadır (Alptekin 2011, Öze 2025).

Yaşlı bireylerin yalnızlıkla mücadele sürecinde evcil hayvanların sağladığı psikososyal destek, bu konudaki çözüm önerileri arasında yer almaktadır (Anadolu Kedisi 2017, Uren 2025). Kediler, yalnızlık hissini azaltarak bireylerin ruhsal sağlığını desteklemekte ve kişilerarası bağlanma duygusunu güçlendirmektedir (Demirağ ve Hintistan 2019). Bu yaklaşımlara ek olarak, medya eserleri de yaşlı yalnızlığının toplumsal, kültürel ve duygusal boyutlarını görünür kılarak farkındalık yaratmaktadır.

Yaşlı bireyler, nüfus oranlarına göre ana akım medyada ve sinemada az görünmekte; çoğu zaman hasta, huysuz, komik veya pasif figürler olarak betimlenmektedir (Apak ve Aka 2020). Türkiye bağlamında, sinema ve televizyonda yaşlılık temsili, 1950-1980 dönemindeki Hulusi Kentmen ve Aliye Rona gibi sabit yardımcı karakter stereotipleri ve 1980-1995 dönemindeki komedi veya melodramatik acındırma aracı olma durumundan, 1996 sonrası Eşkıya ve Pandora'nın Kutusu gibi yapımlarla niteliksel bir kırılmaya uğramış; bu kırılma ile yaşlı karakterler, ilk kez başrole taşınarak çok boyutlu, aktif ve modernleşme çatışmaları yaşayan bireyler olarak işlenmeye başlanmıştır (Kuruoğlu ve Salman 2017). Bu dönüşümün izlenebileceği önemli örneklerden biri de yaşlılık temsiline dair çok katmanlı bir anlatı sunan "Hanım" filmidir. "Hanım" filmi, yaşlı

bireylerin yalnızlıkla mücadele süreçlerini, toplumsal dönüşümlerin bu sürece nasıl yansıdığını ve destek mekanizmalarının ne ölçüde etkili olabildiğini çarpıcı biçimde ortaya koyan örneklerden biridir.

1990 yapımı Halit Refiğ imzalı 26. Altın Portakal Film Festivali'nde en iyi yönetmen ödülünü alan "Hanım" filmi, yaşlılığın evrensel sorunlarına Yıldız Kenter'in canlandırdığı Olcay Hanım karakteri üzerinden ışık tutmaktadır. Eşini kaybetmiş, yalnız yaşayan ve kanser teşhisi alan Olcay Hanım tedaviyi reddederek ölümle yüzleşirken kedisi Hanım'a kendisi öldükten sonra kimin refakat edeceği sorusuyla mücadele etmektedir. 1990'lı yıllarda kentleşme süreci, geniş aile yapılarının çözülmesine, sosyal destek mekanizmalarının zayıflamasına ve bireyselleşmenin artmasına yol açarak yaşlı bireylerin yalnızlık ve toplumsal dışlanma riskini artırmaktadır. Yalnızlık ve sosyal izolasyon her zaman önemli bir sorun olurken, günümüzde iletişim teknolojilerinin gelişmesi yaşlı bireylerin sosyal bağlarını korumasına olanak tanımaktadır.

Yalnız yaşayan Olcay Hanım, kızı tarafından sık sık ihmal edilmektedir. Geçimini sağlamak için piyano dersi veren Olcay Hanım eski bir evde yaşamaktadır ve kızı tarafından evini satması yönünde baskı görmektedir. Ekonomik sorunlar geçmişte olduğu gibi günümüzde de yaşlı bireyler için önemli bir problem olmaya devam etmektedir. Sağlık alanında bazı iyileşmeler olsa da yaşlılık dönemindeki hastalıklar hâlâ önemli bir sorundur. Kanser teşhisi alan ve tedaviyi reddeden Olcay Hanım, hem tedavinin fayda sağlamayacağını düşünmekte hem de kendisine bakacak kimse olmadığı için çevresine yük olmaktan endişe etmektedir. Toplumun yaşlı bireylere yönelik olumsuz tutumlarına rağmen yaşamını sürdürmeye çalışan Olcay Hanım, bu süreçte yalnızlık ve dışlanmışlık duyguları yaşamaktadır. (Kurt 2020). Film; yaşlı yalnızlığı ve sosyal izolasyon, psikososyal etkiler, yaşlı ayrımcılığı, ötekileştirme, değersizleştirilme ve geçmişe özlem, yaşlı savunmasızlığı (fiziksel, zihinsel ve ekonomik dezavantajlar), ihmal ve istismar, yaşam sonu ve ölüme hazırlık temalarını içermektedir.

Bu araştırma, hem demografik dönüşümün getirdiği toplumsal zorunluluklar hem de bu sürecin kültürel temsiller aracılığıyla derinlemesine anlaşılması ihtiyacı üzerine temellenmektedir. Türkiye'de 65 yaş ve üzeri nüfusun payı hızla artarak 2024 itibarıyla %10,6'ya ulaşmış olup, projeksiyonlar 2100 yılında bu oranın %33,6 gibi bir seviyeye çıkacağını öngörmektedir (TÜİK 2024). Bu hızlı değişim, "çok yaşlı toplumlar" sınıfına yaklaşan Türkiye için yaşlılık olgusunun bilimsel olarak incelenmesini zorunlu kılmaktadır. Modernleşme ve kentleşme süreçleri, yaşlıların geleneksel statülerini kaybetmelerine ve Türkiye'de %46,9 gibi yüksek oranlara ulaşan yalnızlık ve sosyal izolasyon sorunlarıyla daha fazla yüzleşmelerine neden olmaktadır. Sinema, yaşlılığın bu karmaşık toplumsal ve duygusal boyutlarını görünür kılan güçlü bir analitik araç sunmaktadır. Literatürde yaşlılık genellikle stereotipleştirilse de 1990 yapımı "Hanım" filmi, yaşlı bir karakteri (Olcay Hanım) ilk kez başrole taşıyarak onu çok boyutlu, aktif ve modernleşme çatışmaları yaşayan bir birey olarak sunması bakımından kritik bir öneme sahiptir. Film; yaşlı yalnızlığı ve sosyal izolasyon, sağlık sorunları, yaş ayrımcılığı ve ölüme hazırlık gibi evrensel ve yerel temaları yoğun bir şekilde içermesi nedeniyle örneklem olarak seçilmiştir. Bu çalışma, sinematik bir metin üzerinden yaşlı bireylerin yaşam kalitesini artıracak sosyal destek hizmetlerinin ve yaşlı dostu politikaların geliştirilmesine dair somut çıkarımlar sunmayı ve toplumsal duyarlılığı artırmayı hedeflemektedir.

Bu çalışma kapsamında ele alınan yaşlılık deneyimi, Cumming ve Henry (1961) tarafından geliştirilen ve yaşlı bireyin toplumdan kademeli olarak uzaklaşmasını doğal ve kaçınılmaz bir süreç olarak gören "Yaşamdan Geri Çekilme Kuramı" çerçevesinde değerlendirilmiştir. Ancak film analizi doğrudan bu kuramın kavram ve bileşenleri temel alınarak yapılandırılmamış; kuram, daha çok elde edilen bulguların yorumlanması ve tartışılması aşamasında analitik bir çerçeve olarak kullanılmıştır. Bu kurama göre, modernleşme ve sanayileşme ile yaşlı bireylerin toplumsal rollerinde bir daralma meydana gelmekte; birey hem psikolojik hem de sosyal açıdan kendi içine dönerek bir tür 'rolsüzlük rolü' üstlenmektedir. Bu geri çekilme süreci, sosyal sistemin işleyişinin devamı ve bireyin ölüme hazırlanması açısından işlevsel bir zorunluluk olarak nitelendirilmektedir (Kurtkapan 2018).

Yaşlılığın toplumsal, kültürel ve duygusal boyutlarının anlaşılmasında sinema önemli bir analitik araç sunmaktadır. Film analizi, yaşlılığın kültürel temsillerini görünür kılma, toplumsal değer dönüşümlerinin gündelik yaşama nasıl yansıdığını aktarma ve yaşlı bireylerin deneyimlerini çok katmanlı bir anlatı üzerinden değerlendirme imkânı tanımaktadır. Sinemanın toplumsal değişimi yansıtma ve kültürel anlam üretme gücü, özellikle yaşlılığın yalnızlık, bakım, bağımsızlık ve aidiyet gibi sosyal boyutlarını ele alan çalışmalar için

filmleri değerli bir veri kaynağı haline getirmektedir. Bu nedenle çalışmada, yaşlı bireylerin yalnızlık deneyimlerini kültürel bağlamı içinde inceleyebilmek amacıyla film analizi yöntemi tercih edilmiştir.

Bu çalışmanın odağını üç temel soru oluşturmaktadır. İlk olarak, "Hanım" filminde yaşlılık deneyiminin nasıl temsil edildiği sorgulanmaktadır. İkinci olarak, filmde yalnızlık, sosyal izolasyon ve toplumsal dışlanmanın hangi temalar etrafında görünür hale geldiği ele alınmaktadır. Son olarak ise yaş ayrımcılığı ve yaşlı savunmasızlığına ilişkin kültürel göstergelerin hangi sahnelerde yoğunlaştığı ve bu sahnelerde söz konusu göstergelerin nasıl işlendiği incelenmektedir.

Yöntem

Bu çalışmada, "Hanım" filmindeki yaşlılık temsillerini incelemek amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden tematik analiz kullanılmıştır. Analiz sürecinde, nitel verilerin sistematik ve derinlemesine çözümlenmesini sağlayan Braun ve Clarke (2006) tarafından önerilen altı aşamalı süreç takip edilmiştir.

Veri Analizi ve İşlem Basamakları

Verilerin analizi herhangi bir yazılım kullanılmadan manuel olarak gerçekleştirilmiştir. Analiz süreci şu aşamalardan oluşmaktadır:

1. Veriye Aşinalık Kazanma: Araştırmacılar filmi bağımsız olarak ikişer kez, ardından ortak bir oturumda bir kez daha izlemiştir. Filmdeki tüm diyaloglar deşifre edilerek yazılı metne dönüştürülmüş ve veri seti üzerinde tam hakimiyet sağlanmıştır.
2. Kod Üretme: Deşifre edilen metinler satır satır incelenerek, herhangi bir ön kod listesine bağlı kalmaksızın tümevarımsal bir yaklaşımla başlangıç kodları oluşturulmuştur. Kodlama sürecinde, en alt düzeydeki anlam birimlerinden yola çıkılarak önce birincil kodlar oluşturulmuş, bu kodlar arasındaki ilişkiler saptanarak daha kapsayıcı alt temalara ve nihayetinde ana temalara ulaşılmıştır. Bu sayede veriler, parçadan bütüne giden hiyerarşik bir model çerçevesinde organize edilmiştir.
3. Tema Arama: Birbiriyle ilişkili kodlar bir araya getirilerek aday temalar (örn. sosyal izolasyon, geçmişe özlem) belirlenmiştir.
4. Temaların Gözden Geçirilmesi: Aday temaların hem kodlarla hem de veri setinin tamamıyla uyumu kontrol edilmiş, gerekirse temalar birleştirilmiş veya ayrıştırılmıştır.
5. Temaların Tanımlanması ve İsimlendirilmesi: Her temanın özü netleştirilmiş ve yaşlılık literatürüyle uyumlu akademik isimler verilmiştir.
6. Raporlama: Bulgular, filmden doğrudan alıntılar ve sahnelerle desteklenerek açıklayıcı bir dille sunulmuştur.

Refleksivite

Verilerin analizi ve yorumlanması sürecinde araştırmacıların yaşlı sağlığı alanlarındaki uzmanlıkları, filmdeki yaşlılık temsillerinin tıbbi ve sosyal boyutlarını daha derinlemesine analiz etmelerine olanak sağlamıştır. Araştırmacıların bu akademik geçmişi, bulguların yorumlanmasında açıklayıcı bir perspektif sunarak çalışmanın geçerliliğine katkı sağlamıştır. Bu çalışma, kamuya açık filmlerin analizi ve yorumlanmasına dayanmaktadır ve insan katılımcıları, kişisel verileri veya herhangi bir müdahaleyi içermemektedir. Bu nedenle, kurumsal veya ulusal kılavuzlar kapsamında etik inceleme veya onay gerektiren araştırmaların kapsamına girmemektedir. Dolayısıyla, bu çalışma için resmi etik onay gerekmemiştir.

Bulgular

Bu çalışmada filmin çözümlemesi sonucunda elde edilen bulgular; yaşlı yalnızlığı ve sosyal izolasyon, psikososyal etkiler, yaşlı ayrımcılığı, yaşlı savunmasızlığı, geçmişe özlem, ihmal ve istismar ile yaşam sonu ve ölüme hazırlık olmak üzere yedi ana tema altında toplanmıştır. Her bir tema, filmde tekrar eden sahne,

diyalog ve anlatı örüntülerine dayalı olarak alt temalara ayrılmıştır. Bulgular, ilgili sahnelerin yer aldığı dakikalar, sahnelerde yer alan karakterler ve sahne tasvirleri esas alınarak oluşturulmuştur (Tablo 1).

Tablo 1. Filmdeki temalar ve ilgili sahneler

Tema	Alt Tema	İlgili Sahne (Dakika)	Sahnenin Açıklaması
Yaşlı Yalnızlığı ve Sosyal İzolasyon	Toplumsal damgalama	01:35	Kahvehanede oturan erkekler, Olcay Hanım'ın kedisiyle dolaşmasını "Kafayı hepten bozmuş…"yorumlamaktadır.
	Duygusal ve varoluşsal yalnızlık	14:55	Olcay Hanım'ın kedisine "Ben ölürsem seni kimse istemeyecek" şeklinde hitap etmektedir.
	Aile içi bağların zayıflaması	20:00	Olcay Hanım'ın kızıyla yaptığı kısa telefon konuşmasında "İşin var, özür dilerim… Sadece hatırını sormak istedim." ifadesini kullanmaktadır.
	Hayvan sevgisi ve bağlanma	01:35,14:50	Filmde Olcay Hanım'ın kedisi "Hanım" ile birlikte yaşadığı görülmektedir. Kedisini kuş kafesine koyarak dışarı çıkardığı, onunla konuştuğu ve sürekli iletişim halinde olduğu sahneler yer almaktadır. Ayrıca film boyunca, ölümünden sonra kedisine güvenli bir yuva bulmak amacıyla kapı kapı dolaşarak kedisine bakabilecek birini aradığı sahneler bulunmaktadır.
	Daralan sosyal çevre	53:54	Olcay Hanım'ın yalnızca bir öğrencisi vardır.
	Kuşaklararası yabancılaşma	37:21	Otobüste gençleri mesafeli ve hüzünlü biçimde izleyen Olcay Hanım'ın toplumdan kopukluğu görsel olarak aktarılmaktadır.
	Sosyal temasın iyileştirici etkisi	01:01:12	Torunu ve eski damadının ziyareti sırasında Olcay Hanım'ın belirgin biçimde mutlu olduğu görülmektedir.
	Ölüm ve yalnız kalma korkusu	01:28:17	Olcay Hanım'ın ölüm ve inanç üzerine sorgulamalara girdiği sahne yer almaktadır.
	Umutsuzluk	01:20:01	Olcay Hanım'ın "İnsanlık diye bir şey kalmamış" ifadesi yaşama dair karamsarlığı yansıtmaktadır.
	Suçluluk duygusu	01:24:22	Olcay Hanım'ın "Belki de ben kötüyüm" ifadesi yer almaktadır.
	Değersizlik duygusu	01:24:03	Olcay Hanım'ın "İçimin çürüyüp koktuğunu hissediyorum" ifadesiyle yoğun değersizlik algısı dile getirilmektedir.
Yaşlı Ayrımcılığı	Yaşa dayalı damgalama ve ötekileştirme	01:35	Kahvehanede Olcay Hanım için "Kafayı bozmuş" ifadesi kullanılmaktadır.
	Değersizleştirme	07:25	Komşular Olcay Hanım için "Kafayı hepten bozmuş" ifadesini kullanmaktadır.
	Kuşaklararası ayrım	56:00	Ülkü'nün, Olcay Hanım'ın sanat anlayışını gençler için değersiz bulduğunu ifade ettiği sahne yer almaktadır.
Geçmişe Özlem	Eş kaybı ve nostalji	49:10	Olcay Hanım'ın eşiyle tanışma sürecini ve geçmişteki yaşamını anlatmaktadır.
Yaşlı Savunmasızlığı	Fiziksel işlev kaybı	31:25	Olcay Hanım'ın "Yaşlılık işte" ifadesiyle fiziksel yorgunluğunu normalleştirdiği sahne görülmektedir.
	Ekonomik savunmasızlık boyutu	53:54	Olcay Hanım'ın verdiği piyano dersinin tek gelir ve sosyal temas kaynağı olduğu belirtilmektedir.
İhmal ve İstismar	Ekonomik istismar	57:17	Ülkü'nün annesinin evini satmasını istemesi dikkat çekmektedir.
	Psikolojik istismar	58:00	Ülkü Olcay Hanım'a ''Bir kediden başka kimsen yok'' ifadesini kullanmaktadır.
	Duygusal ihmal	01:25:12	Olcay Hanım'ın kızı tarafından ilgisiz bırakılmaktadır.
Yaşam Sonu ve Ölüme Hazırlık	Ölüm farkındalığı	29:00	Olcay Hanım ''Azrail bu evin içindeydi'' ifadesini kullanmaktadır.
	Manevi sorgulama	01:31:00	Olcay Hanım'ın ''Tanrıya nasıl yakarılır bilmiyorum'' ifadesini kullanmaktadır.
	Yas ve yaşamdan kopuş	01:32:02	Olcay Hanım'ın ölümünün ardından Necip Kaptan'ın "Hayatla son bağım da koptu, ecel gelene kadar bu sefil gövdeyi taşıyacağım." İfadesini kullanmaktadır.

Bu temalar, araştırma soruları doğrultusunda yapılandırılmıştır. Bu kapsamda; "Yaşlı Yalnızlığı ve Sosyal İzolasyon" teması yaşlı bireylerin sosyal ilişkilerinin nasıl şekillendiğine ilişkin araştırma sorusuna, "Psikososyal Etkiler" teması yaşlılık sürecinin birey üzerindeki psikolojik yansımalarına, "Yaşlı Ayrımcılığı" teması toplumsal tutum ve davranışlara, "Yaşlı Savunmasızlığı" teması yaşlı bireylerin kırılganlık düzeylerine, "Geçmişe Özlem" teması yaşlılıkta zaman algısı ve anlamlandırma süreçlerine, "İhmal ve İstismar" teması yaşlı bireylerin maruz kaldığı olumsuz deneyimlere ve "yaşam sonu ve ölüme hazırlık" teması ise yaşlılıkta ölüm algısı ve yaşam sonu deneyimine ilişkin araştırma sorularına yanıt vermektedir.

Tablo 1'de sunulan bulgular, filmde yaşlılık deneyiminin çok boyutlu yapısını ortaya koymakla birlikte, bu temaların karakterler ve anlatı bağlamı içerisinde değerlendirilmesi daha derin bir anlam üretmektedir. Bu doğrultuda, elde edilen temalar Olcay Hanım merkezinde bütüncül bir yaklaşımla ele alınmıştır.

Yaşlı Yalnızlığı ve Sosyal İzolasyon

Filmde yaşlılık deneyiminin en belirgin temalarından biri yalnızlık ve sosyal izolasyondur. Bu durum özellikle Olcay Hanım karakteri üzerinden derinlemesine temsil edilmektedir. Olcay Hanım'ın gündelik yaşamında insan ilişkilerinin sınırlı olması, sosyal çevresiyle mesafeli bir ilişki kurması ve zamanının büyük kısmını yalnız geçirmesi, yaşlılıkta sosyal izolasyonun somut bir göstergesidir (Tablo 1).

Kahvehanede geçen sahnede çevredeki bireylerin Olcay Hanım'ı "farklı" ve "tuhaf" olarak değerlendirmesi, yaşlı bireylerin toplumsal dışlanmaya maruz kalabildiğini ortaya koymaktadır. Bunun yanı sıra Olcay Hanım'ın kedisiyle kurduğu ilişki, insan ilişkilerinin yerini alan alternatif bir bağlanma biçimi olarak dikkat çekmektedir. Olcay Hanım'ın "Ben ölürsem seni kimse istemeyecek" ifadesi, yalnızlığın yalnızca mevcut duruma değil, geleceğe ve ölüm sonrasına ilişkin bir kaygıyı da içerdiğini göstermektedir (Tablo 1).

Kanser teşhisiyle birlikte, Olcay Hanımın yaşamına yönelik hissettiği belirsizlik, yaşadığı yalnızlığı daha da yoğunlaştırmaktadır. Kızı ve damadı olmasına rağmen, Olcay Hanım onlara yük olmak istemediği için yardım istemekten çekinmektedir. Bu durum, aile bağlarının zayıflaması ve yaşlıların yalnızlaşmasına neden olan yaygın bir sorunu gözler önüne sermektedir. Olcay Hanım'ın evden çıkmak istememesi ve sosyal etkinliklere katılmaması, sosyal izolasyonun bir sonucu olarak değerlendirilebilmektedir. Kızıyla yaptığı kısa ve mesafeli telefon görüşmesinde "İşin var, özür dilerim, sitem etmiyorum, sadece hatırını sormak istedim" diyerek, rahatsız etmek istemediğini vurgulayarak telefonu kapatması, sosyal bağların zayıfladığını ve karakterin bilinçli bir geri çekilme sürecine girdiğini ortaya koymaktadır. Bu durum, yaşlı bireylerin yalnızlığı hem dışsal hem de içsel süreçler sonucunda deneyimlediğini göstermektedir. Bu noktada sosyal izolasyon yalnızca bireyin çevresinden kopmasıyla sınırlı kalmamakta, aynı zamanda psikolojik süreçleri de tetikleyen bir zemin oluşturmaktadır. Sosyal bağların zayıflaması, bireyde ölüm korkusu, umutsuzluk ve değersizlik duygularının gelişmesine neden olarak psikososyal etkilenimi derinleştirmektedir (Tablo 1).

Filmde Olcay Hanım'ın kedisi "Hanım" ile birlikte yaşadığı görülmektedir. Kedisini kuş kafesine koyarak dışarı çıkardığı, onunla konuştuğu ve sürekli iletişim halinde olduğu sahneler yer almaktadır. Ayrıca film boyunca, ölümünden sonra kedisine güvenli bir yuva bulmak amacıyla kapı kapı dolaşarak kedisine bakabilecek birini aradığı sahneler bulunmaktadır. Olcay Hanım'ın kedisine hitaben sarf ettiği "Ben ölürsem seni kimse istemeyecek" ifadesi, aslında yaşlılık dönemindeki derin sosyal izolasyonu ve bireyin kendi varlığının toplum nezdinde hükmünü yitirdiği düşüncesiyle yaşadığı yalnızlığı kedi figürü üzerinden somutlaştırmaktadır (Tablo 1).

Eski damadının, torunu ile beraber Olcay Hanım'ı ziyaretinin Olcay Hanım'ı çok mutlu etmesi, piyano dersi verdiği tek öğrencinin Canan olması Olcay Hanım'ın sosyal çevresinin daraldığını ve yalnızlık hissini ortaya koymaktadır (Tablo 1).

Psikososyal Etkiler

Sosyal izolasyonun bir sonucu olarak filmde çeşitli psikososyal etkiler ön plana çıkmaktadır. Olcay Hanım'ın hastalığını öğrenmesiyle birlikte yaşadığı kaygı, korku ve içe kapanma hali, yaşlılıkta psikolojik kırılganlığın belirginleştiğini göstermektedir. Özellikle ölüm sonrasında kedisinin ne olacağına dair duyduğu endişe, ölüm farkındalığı ile sorumluluk duygusunun iç içe geçtiğini ortaya koymaktadır.

Olcay Hanım'ın "İnsanlık diye bir şey kalmamış" ifadesi, yalnızca bireysel bir hayal kırıklığını değil, aynı zamanda toplumsal değerlere yönelik genel bir güvensizliği yansıtmaktadır. Bu söylem, yaşlı bireyin kendisini toplumdan dışlanmış hissettiğini ve aidiyet duygusunun zayıfladığını göstermektedir. Bu bağlamda psikososyal etkiler, yalnızlığın doğal bir sonucu olarak ortaya çıkmakta ve bireyin hem kendilik algısını hem de yaşamla kurduğu bağı doğrudan etkilemektedir. Nedim Kaptan'ın gemi hastanesinden bahsederken "Kimisi iyi olup yeniden sefere çıkıyor kimisinin durumu da bizimki gibi umutsuz. Kimileri limanda tamir görerek tekrar denize açılırken kimileri de demir almış ve umudunu yitirmiş durumda." metaforu bazı yaşlı bireylerin yaşlanma sürecinde geleceğe dair umutlarını giderek kaybettiklerini ve yalnızlık ile çaresizlik duyguları içinde kaldıklarını düşündürmektedir (Tablo 1).Olcay Hanım, kızını yeterince iyi yetiştiremediğine dair yoğun bir suçluluk duygusu yaşamaktadır. Eşi ile konuştuğu sahnede "Ülkü'yü iyi yetiştirememiş olmanın üzüntüsünü" dile getirerek ifade eder ve hemen ardından "Belki de ben kötüyüm" diye ekler. Bu cümle, karakterin kendini suçlama eğilimini derinleştirmekte ve yaşlılık döneminde sıkça görülen değersizlik ile başarısızlık duygularının bir yansıması olmaktadır. Olcay Hanım, annelik rolündeki yetersizliğini sorgulayarak hem geçmişine hem de bugünkü yalnızlığına dair kronik bir pişmanlık duymaktadır (Tablo 1).

Olcay Hanım'ın eşiyle gerçekleştirdiği konuşmada, hastalığının ileri evrede olduğunu ve iyileşme umudunun bulunmadığını dile getirdiği görülmektedir. Bu sahnede özellikle ölüm sonrası kedisine kimin bakacağına ilişkin kaygısını ifade etmesi, yaklaşan yaşam sonuna dair farkındalığını ortaya koymaktadır. Ayrıca kızı Ülkü'nün yoğun yaşam temposu nedeniyle kendisine yeterince zaman ayıramayacağını belirtmekte; yalnız kalmaktan korktuğunu ancak kızını üzmemek adına hastalığını paylaşmadığını itiraf etmektedir. Olcay Hanım'ın kedisine "Ben ölürsem seni kimse istemeyecek." ifadesi hissetmiş olduğu görünmezlik ve değersizlik hissini net biçimde ortaya koymaktadır (Tablo 1). Psikososyal düzeyde yaşanan bu kırılganlıklar, yaşlı bireyin kendisini toplumdan dışlanmış hissetmesine ve sosyal ilişkilerde geri çekilmesine neden olmaktadır. Bu durum, yaşlı bireylerin toplumsal alanda daha görünür hale gelen ayrımcı tutumlara maruz kalmasını da kolaylaştırabilmektedir.

Yaşlı Ayrımcılığı

Filmde yaşlı bireylere yönelik ayrımcı tutumlar da dikkat çekici biçimde yer almaktadır. Gençlerle aynı otobüste seyahat ederken gençlerin enerjik ve rahat tavırları, Olcay Hanım'ı daha da yalnız hissettirmektedir. Gençlerin rahat tavırlarını kınayan ve üzülen gözlerle izlemektedir. Gençlerle olan bu karşılaşma, Olcay Hanım'ı toplumdan dışlanmış ve ayrımcılığa uğradığını hissettiğini düşündürmektedir (Tablo 1). Olcay Hanım'ın davranışlarının "normal dışı" olarak değerlendirilmesi, yaşlı bireylerin toplum tarafından stereotipleştirilmesine işaret etmektedir. Yaşlı bireylere yönelik bu tür ayrımcı ve dışlayıcı tutumlar, bireyin sosyal konumunu zayıflatarak daha savunmasız bir hale gelmesine yol açmaktadır. Toplumsal değersizleştirme, yaşlı bireyin hem psikolojik hem de sosyal açıdan kırılganlığını artırabilmektedir.

Yaşlı Savunmasızlığı

Filmde yaşlılık, yalnızlık ve psikososyal kırılganlıkla birlikte artan bir savunmasızlık haliyle ilişkilendirilmektedir. Olcay Hanım'ın hastalığını gizlemesi ve tedavi sürecine mesafeli yaklaşması, bireyin hem fiziksel, hem ekonomik hem de duygusal açıdan korunmasız olduğunu göstermektedir. Olcay Hanım'ın "Yaşlılık işte" ifadesiyle fiziksel yorgunluğunu normalleştirdiği görülmektedir. Aynı zamanda ekonomik ve sosyal destek mekanizmalarının zayıflığı, Olcay Hanım'ın yaşını öne sürerek artık ders veremeyeceğini söylemesi bu süreçte daha kırılgan hale gelmesine neden olmaktadır (Tablo 1). Bu durum, yaşlı bireylerin çok boyutlu bir savunmasızlık içinde bulunduğunu ortaya koymaktadır. Artan bu savunmasızlık hali, yaşlı bireyin mevcut yaşam koşullarından uzaklaşarak geçmişe yönelmesine zemin hazırlamaktadır. Birey, geçmiş deneyimlere ve anılara sığınarak mevcut kırılganlık durumuyla baş etmeye çalışmaktadır.

Geçmişe Özlem

Filmde yaşlılık deneyimi yalnızca mevcut durumla sınırlı kalmayıp, geçmişe yönelik güçlü bir özlem

duygusunu da içermektedir. Olcay Hanım'ın geçmişe dair hatıralara yönelmesi, yaşamın önceki dönemleriyle kıyaslama yapması ve zaman zaman geçmişe sığınması, yaşlılıkta geçmişe özlem duygusunun arttığını göstermektedir. Geçmişe duyulan özlem, bir yandan anlam üretme çabası olarak değerlendirilebilirken, diğer yandan mevcut yalnızlık durumunun daha belirgin hissedilmesine neden olmaktadır. Ancak geçmişe yönelim, mevcut sosyal destek eksikliğini ortadan kaldırmamakta; aksine bireyin içinde bulunduğu ihmal ve yetersiz destek durumunu daha görünür hale getirmektedir. Bu durum, yaşlı bireylerin ihmal ve istismara açık hale gelmesini kolaylaştırmaktadır.

İhmal ve İstismar

Filmde yaşlı bireylerin maruz kaldığı ihmal ve istismar biçimleri de dikkat çekmektedir. Ülkü'nün annesinden para istediği sahnede "Zaten bu işi kurarken seni düşünüyorum, emekli maaşıyla piyano dersi ile kıt kanaat geçinmene gerek yok, ev perişan halde, evi satalım, eline geçecek parayla hem daha rahat yaşarsın hem de bize ortak olursun" diyerek ekonomik istismarın açık bir örneğini vermektedir. Bu yaklaşım, kızının Olcay Hanım'ın maddi kaynaklarını kendi çıkarları doğrultusunda kullanma çabası olarak değerlendirilebilmekte ve yaşlı bireyin yaşam kalitesini doğrudan tehdit etmektedir. Aynı zamanda Ülkü, annesini "Madem doğru birisinin neden böyle yapayalnızsın. Bir miskin kedinden başka kimsen yok" sözleriyle suçlayıp aşağılaması, psikolojik istismarın belirgin bir göstergesidir. Bu durum, yaşlı bireylerin yalnızca toplumsal düzeyde değil, aile içinde de yeterli destekten yoksun kalabildiğini ve ihmal edilebildiğini göstermektedir (Tablo 1). İhmal ve sosyal destek eksikliği, yaşlı bireyin yaşam sonu sürecini de doğrudan etkilemekle beraber ölümün yalnızlık, terk edilme ve değersizlik duygularıyla birlikte deneyimlenmesine neden olmaktadır.

Yaşam Sonu ve Ölüme Hazırlık

Filmde yaşam sonu süreci, karakterlerin deneyimleri üzerinden derinlemesine ele alınmaktadır. Olcay Hanım'ın hastalığıyla yüzleşmesi, ölüm üzerine düşünmesi ve yaşamının son dönemine ilişkin farkındalık geliştirmesi, yaşlılıkta ölüme hazırlık sürecinin önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. Olcay Hanım, ölümün yaklaştığını hissettiği anlarda belirsizlik ve kaygı yaşar. Kedisine hitaben "Azrail bu evin içindeydi, beni almaya geldi ama nedense vazgeçti" demesi, ölümü beklediği ve bu beklentiyle yaşadığı belirsizliği çarpıcı biçimde yansıtmaktadır (Tablo 1). Eşinin halüsinasyonuyla yaptığı konuşmada ise 'Buna hazırım. Tanrı'ya nasıl yakarılır bilmiyorum ama bu dünyadan ayrılırken dua etmem gerekmez miydi?' diyerek hem ölüm karşısında hazırlıklı olduğunu belirtmekte hem de dini inançları ve manevi yetersizlik duygusuyla yüzleşmektedir. Bu ifadeler, yaşlı bireyin ölümle ilgili kaygılarını, manevi sorgulamalarını ve kabullenme çabalarını ortaya koymaktadır. Bu sürecin en çarpıcı yansımalarından bir diğeri ise Necip Kaptan karakteri üzerinden görülmektedir. Olcay Hanım'ın ölümünün ardından Necip Kaptan'ın "Hayatla son bağım da koptu, ecel gelene kadar bu sefil gövdeyi taşıyacağım" ifadesi, yaşlılıkta kayıp sonrası yaşanan derin varoluşsal boşluğu açık biçimde ortaya koymaktadır. Bu söylem, yaşlı bireylerin sosyal bağlarını kaybettiklerinde yaşamla kurdukları ilişkinin zayıfladığını ve ölümün kaçınılmaz bir bekleyiş haline dönüştüğünü göstermektedir (Tablo 1).

Elde edilen bulgular bütüncül bir çerçevede değerlendirildiğinde, temalar arası ilişkilerin doğrusal değil, birbirini besleyen dinamik bir yapı oluşturduğu görülmektedir. Filmde yaşlılık deneyimi; sosyal izolasyonun psikososyal etkileri tetiklemesi, bu etkilerin bireyi savunmasız hale getirmesi, savunmasızlığın ihmal ve istismar riskini artırması ve nihayetinde yaşam sonu deneyimini şekillendirmesi biçiminde ilerleyen bir süreç olarak ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda temalar arası ilişki aşağıdaki şekilde kavramsallaştırılabilir:

Sosyal izolasyon→psikososyal etkiler→savunmasızlık→ihmal ve istismar→yaşam sonu ve ölüme hazırlık

Bu model, yaşlılıkta ortaya çıkan sorunların birbirinden bağımsız değil; aksine birbirini tetikleyen, derinleştiren ve çok boyutlu bir deneyim oluşturan süreçler olduğunu göstermektedir.

Tartışma

Bu çalışmada "Hanım" filmi, yaşlılık deneyimi bağlamında yalnızlık ve sosyal izolasyon, yaşlı savunmasızlığı, psikososyal etkilenim, ayrımcılık ve yaşam sonu temaları çerçevesinde incelenmiştir. Film analizinde elde

edilen bulgular, Olcay Hanım karakteri üzerinden yaşlılıkta sosyal ilişkilerin daralması, destek mekanizmalarının zayıflaması ve çok boyutlu kırılganlık örüntülerinin görünür hale geldiğini göstermektedir. Özellikle yalnızlık, sosyal çevrenin daralması ve ekonomik ile fiziksel kırılganlık unsurlarının iç içe geçtiği bir yaşlılık temsili dikkat çekmektedir. Bu bölümde, elde edilen bulgular ilgili literatür ve kuramsal çerçeve doğrultusunda tartışılmaktadır.

Filmde Olcay Hanım'ın sergilediği tutumlar, Yaşamdan Geri Çekilme Kuramı'nın temel varsayımlarıyla paralellik göstermektedir. Karakterin emeklilik sonrası piyano derslerini bırakması ve sosyal çevresinden kopması, kuramda ifade edilen üçlü geri çekilme (sosyal rollerden çekilme, çevre daralması ve sorumlulukların azalması) olgusunu somutlaştırmaktadır (Kurtkapan 2018). Olcay Hanım'ın hastalığını gizleyerek kliniğe yatmayı reddetmesi ve ölümü manevi bir kabullenişle beklemesi, kuramın öngördüğü 'bireyin sosyal baskıdan uzaklaşarak kendi iç dünyasına yönelmesi' durumuyla açıklanabilmektedir. Bu kuramsal perspektiften bakıldığında, Olcay Hanım'ın yaşadığı süreç yalnızca bireysel bir içe çekilme değil, giderek derinleşen bir yalnızlaşma deneyimi olarak görünmektedir.

Hanım filminde yalnızlık, yaşlılıkla birlikte ortaya çıkan sosyal ve duygusal kayıplar çerçevesinde ele alınmakta; eş kaybı, çocuklarla kurulan ilişkilerin zayıflaması ve sosyal çevrenin daralması bu deneyimi belirginleştiren temel etkenler olarak sunulmaktadır. Film, yalnızlığı salt fiziksel tek başınalıkla sınırlamamakta; duygusal bağların çözülmesi ve aile içi mesafenin artmasıyla çok katmanlı bir sürece dönüştürmektedir. Olcay Hanım'ın kızıyla iletişiminde rahatsızlık vermeme kaygısıyla kendini geri plana çekmesi ve sosyal etkileşimlerini giderek azaltması, yaşlı bireyin sosyal izolasyonu zamanla içselleştirdiğini göstermektedir. Buna karşın, torunu ve eski damadıyla kurulan kısa süreli temaslarda gözlenen duygusal canlanma, sosyal ilişkilerin yaşlılık döneminde koruyucu ve iyileştirici bir işleve sahip olabileceğini ortaya koymaktadır. Bu anlatı, Çunkuş ve arkadaşları (2019) de belirttiği üzere, yaşlılıkta yalnızlığın yalnızca fiziksel olarak tek başına kalma durumu değil; anlamlı sosyal ve duygusal bağların zayıflamasıyla ilişkili, çok boyutlu bir deneyim olduğuna işaret etmektedir. Filmde Olcay Hanım'ın sosyal çevresinin giderek daralması ve toplumsal etkileşimlerinin sınırlanması, sosyal izolasyon temasını görünür kılmaktadır. Geçmişe duyulan özlem ve genç kuşakla kurulan yüzeysel etkileşimler, yaşlı bireyin toplumsal yaşamdan geri çekilmesini ve sosyal alanlarda daha az yer bulmasını yansıtmaktadır. Bu durum, yaşlı bireylerin sosyal ilişkilerden giderek uzaklaşarak daha kapalı bir yaşam alanına yönelmesiyle ilişkilendirilmektedir.

"Hanım" filminde Olcay Hanım'ın yaşadığı sağlık sorunları ve buna eşlik eden fiziksel kısıtlılıklar ile sınırlı sosyal destek, Doğan'ın (2020) da belirttiği üzere, yaşlılıkta yalnızlık ve sosyal izolasyonun temel risk etkenleriyle örtüşmektedir. Türk toplumunda yaşlı bireylerin sosyal destek mekanizmalarını inceleyen çalışmalar, aile desteğinin azalmasının yalnızlık ve sosyal izolasyon duygusunu derinleştirdiğini göstermektedir (Yaylagül ve arkadaşları 2021). Olcay Hanım'ın çocuklarıyla kurduğu sınırlı ilişki ve yalnız yaşamı, aile desteğinin yaşlı bireylerin psikolojik iyi oluşu üzerindeki belirleyici rolünü ortaya koyan bu bulgularla paralellik göstermektedir. Benzer şekilde, Walsh ve arkadaşları (2017) yaşlılığa yönelik olumsuz toplumsal tutumların yaşlı bireylerin kendilerini sosyal ve kültürel alanlardan dışlanmış hissetmelerine yol açtığı belirtmektedir. Filmde yer alan alaycı ve duyarsız söylemler, bu dışlanma ve ötekileştirme algısının gündelik yaşamda nasıl yeniden üretildiğini göstermektedir. Erol ve arkadaşları (2016) kentsel yaşam bağlamında yaşlılık deneyimini ele alan çalışmasında, kentte yaşayan yaşlı bireylerin kırsalda yaşayanlara kıyasla daha yüksek düzeyde yalnızlık yaşadığını bildirmektedir. Olcay Hanım'ın büyük şehirde tek başına yaşaması ve sınırlı sosyal ilişkiler içinde bulunması, kentsel yaşamın yaşlı bireyler için yalnızlık riskini artırabildiğini göstermektedir. Film anlatısı, kent yaşamının yaşlı bireyler açısından sosyal ilişkilerin zayıfladığı bir bağlam oluşturabildiğini ortaya koymaktadır.

Filmde sunulan yalnızlık ve sosyal izolasyon örüntülerinin, depresif belirtilerle birlikte ilerlediği görülmektedir. Olcay Hanım'ın sağlık sorunları ve kanser teşhisi, psikolojik kırılganlığı artıran bir unsur olarak sunulurken; ailesine yük olma kaygısıyla yardım istemekten kaçınması ve içine kapanık davranışları depresif belirtilerle ilişkilendirilebilecek örüntüler olarak öne çıkmaktadır. Kalaycı (2022) çalışmasında yalnızlık ve depresyon arasında anlamlı bir ilişki olduğu, yalnız yaşayan yaşlı bireylerde depresif belirtilerin daha sık görüldüğü belirtilmektedir. Olcay Hanım'ın yalnızlığı ile depresif belirtiler göstermesi, bu bulgularla paralellik taşımaktadır. Doğan (2020) çalışmasında yaşlı bireylerde sosyal izolasyon ve yalnızlığın bilişsel ve ruhsal riskleri artırdığını, bu durumun demans görülme riskini yükselttiğini bildirmektedir. Olcay Hanım'ın

yalnızlık, sosyal destek eksikliği ve sağlık sorunlarının bir arada sunulması, bu risk faktörlerinin film anlatısında somut bir biçimde temsil edildiğini göstermektedir. Benzer şekilde, Sözal ve Ergün (2021) çalışmasında sosyal destek eksikliği, yalnız yaşama, kronik hastalıklar ve ekonomik güçlüklerin yaşlı bireylerde psikolojik kırılganlığı artırdığını belirtmektedir.

Filmde Olcay Hanım'ın kedisi "Hanım" ile kurduğu ilişki, yaşlılıkta yalnızlık ve sosyal izolasyon karşısında duygusal bir tampon işlevi görmektedir. Kediye yönelik "Benden sonra kim bakacak?" kaygısı, bakım sorumluluğunun günlük rutin ve amaç hissi sağladığını, insan ilişkilerindeki (özellikle kızı ile sınırlı ve ihmal edici temas) eksikliği kısmen telafi ettiğini ortaya koymaktadır. Bu sinematik temsil evcil hayvan sahipliği literatürüyle güçlü bir uyum sergilemektedir (Demirağ ve Hintistan 2019). Araştırmalar, evcil hayvan sahipliğinin bireylerde depresyon ve stres belirtilerini azaltarak ruh sağlığını destekleyebileceğini göstermektedir (Olca ve Güloğlu 2025). Evcil hayvan sahibi olan kişilerin üçte ikisi, hayvanlarının stres seviyelerini düşürmeye yardımcı olduğuna inanmakta ve bu kişilerin %80'i evcil hayvanlarının kendilerine daha fazla mutluluk sağladığını düşünmektedir (APPA 2018). Filmde Olcay Hanım'ın kedisiyle ilişkisi, bu bulguları somutlaştırmaktadır. Kedinin varlığı, yalnız yaşayan yaşlı bireyde duygusal destek, stres azaltma ve amaç duygusu yaratırken, ölüm kaygısıyla iç içe geçmiş bakım sorumluluğu, hayvan sevgisinin yaşlılıkta doğal bir koruyucu mekanizma olabileceğini sinematik olarak örneklemektedir. Bu bağlamda "Hanım" filmi, evcil hayvan destekli yaklaşımların yaşlılık politikalarına entegrasyon potansiyelini vurgulayan değerli bir kültürel metin olarak öne çıkmaktadır.

Filmde yaşlı bireylere yönelik ayrımcılık ve değersizleştirme, gündelik etkileşimler ve dil kullanımı üzerinden görünür kılınmaktadır. Olcay Hanım'ın davranışlarının alaycı söylemlerle karşılanması, yaşlılıkla ilişkilendirilen stereotiplerin yeniden üretildiğini göstermektedir. Aslan ve Hocaoğlu (2014) bu tarz stereotiplerin yaşlı bireylerin bireysel özelliklerinin göz ardı edilmesine ve toplumsal alanda ötekileştirilmelerine yol açtığını bildirmektedir. Filmde yaşlı savunmasızlığı ise fiziksel, ekonomik ve duygusal boyutlarıyla ele alınmaktadır. Sözal ve Ergün'ün (2021) yaşlılıkta ekonomik savunmasızlığa ilişkin tespitleri, "Hanım" filmindeki anlatıyla paralellik göstermektedir. Filmde Olcay Hanım'ın sağlık sorunları fiziksel kırılganlığı artırırken, düzenli gelirinin olmaması ve ekonomik kararlarının aile üyeleri tarafından yönlendirilmek istenmesi ekonomik özerkliğinin zayıfladığını göstermektedir. Özellikle kızının evin satılmasına yönelik baskısı, yaşlı bireyin mal varlığı üzerindeki denetiminin azalmasını görünür kılarak, yaşlılıkta ekonomik bağımlılığın aile içi ilişkiler üzerinden nasıl yeniden üretildiğini ortaya koymaktadır. İhmal ve istismar teması, filmde daha çok duygusal ve ekonomik boyutlarıyla ele alınmaktadır. Olcay Hanım'ın duygusal ihtiyaçlarının göz ardı edilmesi ve maddi kaynakları üzerinde dolaylı kontrol kurulması, yaşlı bireylerin aile içi ilişkilerde nasıl kırılgan hale gelebildiğini göstermektedir. Bu durum, yaşlı istismarının yalnızca fiziksel şiddetle sınırlı olmadığını; ekonomik, duygusal ve ihmal boyutlarını da içerdiğini ortaya koyan Yılmaz (2018) ile örtüşmektedir.

Yaşam sonu ve ölüme hazırlık teması, "Hanım" filminde Olcay Hanım'ın ölüm farkındalığı ve geçmişe yönelimi üzerinden görünür kılınmaktadır. Literatürde yaşlı bireylerin geçmişe yoğun biçimde yönelmesinin, psikolojik yaşlanmanın bir parçası olduğu ve geleceğe dair belirsizliklerle ilişkili olduğu belirtilmektedir (Yanguas ve arkadaşları 2018, Van ve arkadaşları 2022). Filmde Olcay Hanım'ın yaşamdan kademeli olarak geri çekilmesi, ölümle yüzleşme ve bu süreci anlamlandırma çabasıyla örtüşürken; sınırlı sosyal etkileşimlerinin, Martinez ve Heredia'nın (2021) vurguladığı üzere, sosyal izolasyonun psikolojik kırılganlığı artırabileceğine işaret ettiği görülmektedir.

"Hanım" filmi, yaşlılıkta yalnızlık, sosyal izolasyon, psikososyal etkilenim, ayrımcılık, savunmasızlık ve ihmalin birbiriyle ilişkili, çok boyutlu bir süreç olduğunu göstermektedir. Olcay Hanım'ın hikâyesi, yaşlılıkta yaşanan bu deneyimlerin yalnızca bireysel bir sorun değil, aynı zamanda toplumsal bir mesele olduğunu ortaya koymakta ve yaşlı bireylere yönelik sosyal destek mekanizmalarının güçlendirilmesinin önemine işaret eden çalışmaları desteklemektedir (Yıldırım 2021, Yerli 2025).

Bu çalışma, tek bir film üzerinden gerçekleştirilen tematik analizi ile sınırlıdır. Bulgular, incelenen filmde yer alan sahne ve diyaloglara dayanmaktadır ve genellenebilirlik iddiası taşımamaktadır. Tematik yapı araştırmacı yorumuna dayalı olarak oluşturulduğundan öznel değerlendirme riski bulunmaktadır. Ayrıca analiz, film anlatısının sunduğu içerikle sınırlı olup gerçek yaşam deneyimlerini doğrudan yansıtmamaktadır.

Farklı kuramsal çerçeveler veya farklı yapımlar üzerinden yapılacak analizlerde farklı sonuçlara ulaşılması mümkündür.

Sonuç

Bu çalışma, "Hanım" filmi üzerinden yaşlılık, yalnızlık, sosyal izolasyon, yaşlı ayrımcılığı, savunmasızlık, ihmal ve yaşam sonu deneyimlerinin nasıl temsil edildiğini incelemiştir. Filmde Olcay Hanım'ın deneyimleri, yaşlılık sürecinde bireyin sosyal ilişkilerinin zayıflaması, sosyal destek mekanizmalarının yetersizliği ve toplumsal tutumların yaşlılık deneyimi üzerindeki etkilerini görünür kılmaktadır. Bulgular, yaşlılıkta yalnızlığın yalnızca bireysel bir durum olmadığını; toplumsal yapı, aile ilişkileri ve sosyal çevreyle yakından ilişkili çok boyutlu bir süreç olduğunu göstermektedir. Filmde sunulan anlatı, yaşlı bireylerin sosyal izolasyon, depresif belirtiler, ekonomik ve fiziksel savunmasızlık ile ihmal ve istismar riskleriyle karşı karşıya kalabildiğini ortaya koymaktadır. Olcay Hanım'ın sağlık sorunları, daralan sosyal çevresi ve sınırlı aile desteği, yaşlılıkta psikolojik kırılganlığın artmasına neden olan etkenlerin bir arada nasıl deneyimlenebileceğini göstermektedir. Ayrıca filmde yaşlılığa yönelik alaycı ve duyarsız tutumlar, yaşlı ayrımcılığı ve değersizleştirmenin gündelik yaşam pratikleri içinde nasıl yeniden üretildiğini ortaya koymaktadır. Bulgular, yaşlılık deneyiminin yalnızca bireysel özelliklerle değil; toplumsal değişim, kentleşme, aile yapısındaki dönüşüm ve sosyal destek sistemleriyle birlikte değerlendirilmesi gerektiğine işaret etmektedir. Filmde yaşam sonu ve ölüme hazırlık temalarının, yalnızlık ve sosyal izolasyonla iç içe sunulması, yaşlı bireylerin yaşamın son dönemine ilişkin deneyimlerinin duygusal ve varoluşsal boyutlarını görünür kılmaktadır. Sonuç olarak bu çalışma, "Hanım" filminin yaşlılık ve yalnızlık temalarını çok boyutlu bir biçimde ele aldığını ve yaşlı bireylerin karşılaştığı yapısal sorunlara sinema aracılığıyla dikkat çektiğini göstermektedir. Film, yaşlılık deneyiminin bireysel olduğu kadar toplumsal bir olgu olduğunu ortaya koyarak, yaşlılık çalışmalarına ve yaşlılık temalı film analizlerine katkı sunmaktadır.

Bu çalışmada elde edilen bulgular, "Hanım" filminin yaşlılık, yalnızlık, sosyal izolasyon ve toplumsal dışlanma temsillerini güçlü biçimde görünür kıldığını; ancak yaşlı bireylerin desteklenmesine yönelik kurumsal ve kamusal mekanizmaların film anlatısında belirgin biçimde yer almadığını göstermektedir. Bu durum, yaşlı bireylerin yaşadıkları sorunların çoğunlukla bireysel ve aile içi bir mesele olarak sunulduğuna işaret etmektedir. Bu açıdan film, yaşlı bakım hizmetleri ve sosyal destek sistemlerinin görünmezliğine dair eleştirel bir okuma imkânı sunmaktadır. Analiz bulguları doğrultusunda, "Hanım" filminin yaşlılık temsillerinin, yaşlılık çalışmaları, sosyal hizmet, psikoloji ve gerontoloji alanlarında eğitim ve farkındalık amaçlı materyal olarak kullanılması önerilmektedir.

Filmde yaşlı bireyin yalnızlık, sosyal izolasyon ve değersizleştirilme deneyimlerinin gündelik yaşam pratikleri üzerinden aktarılması, öğrenciler ve araştırmacılar için tartışmaya açılabilecek somut örnekler sunmaktadır. Çalışma ayrıca, filmde yaşlı bireyin toplumsal yaşamdan geri çekilmesinin çoğunlukla kaçınılmaz ve doğal bir süreç gibi sunulduğunu göstermektedir. Bu temsil biçimi, yaşlılığın pasiflik ve yalnızlıkla özdeşleştirilmesi riskini barındırmaktadır. Bu nedenle, gelecekte yapılacak film analizlerinde, yaşlı bireylerin aktif sosyal katılımını ve güçlendirici temsilleri merkeze alan anlatılarla karşılaştırmalı incelemelerin yapılması önerilmektedir. Bulgular, "Hanım" filminde yaşlı ayrımcılığı, ihmal ve ekonomik istismar temalarının örtük biçimde yer aldığını, ancak bu sorunların yapısal boyutlarının açıkça tartışmaya açılmadığını göstermektedir. Bu durum, sinema anlatılarında yaşlılığa ilişkin sorunların bireysel trajediler üzerinden aktarılmasının, toplumsal sorumluluk alanlarını geri planda bırakabildiğini düşündürmektedir. Bu bağlamda, yaşlılık temalı film analizlerinin, yaşlı bireylerin karşılaştığı sorunları yapısal ve toplumsal bağlamlarıyla birlikte ele alan çalışmalarla desteklenmesi yararlı olabilir. Ayrıca film, evcil hayvan sahipliğinin yaşlı bireylerin yalnızlık ve sosyal izolasyonla mücadelesinde doğal bir duygusal destek kaynağı olabileceğini göstererek, hayvan destekli müdahalelerin yaşlılık politikalarına ve sosyal hizmet uygulamalarına entegre edilmesinin araştırılması ve teşvik edilmesi önerilmektedir. Son olarak, "Hanım" filmi üzerinden gerçekleştirilen bu analiz, sinemanın yaşlılık algısının inşasında güçlü bir araç olduğunu ortaya koymaktadır. Bu nedenle, yaşlılık temalı filmlerin yalnızca sanatsal ürünler olarak değil, toplumsal algıları yeniden üreten kültürel metinler olarak ele alınması; bu metinlerdeki eksikliklerin ve temsil sınırlarının da analitik bir çerçevede tartışılması önerilmektedir.

Kaynaklar

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (2023) Yaşlı Hakları Ulusal Eylem Planı 2023-2025. Ankara, T C Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı.

Akgönül EK (2024) Fiziksel aktivite ve sağlıklı yaşlanma. In Fiziksel Aktivite ve Sağlık-III (Ed. F Hazar):7-22. İstanbul, Efe Akademi.

Alkan A, Öztorun H, Karcı E, Ürün Y, Tuncay G, Yaşar A, Şenler F (2020) The impact of loneliness and cancer diagnosis on cognitive impairment in geriatric patients. J Oncol Sci, 6:65-70.

Alptekin D (2011) Gerontososyoloji ekseninde yaşlılık sürecinin sosyo-ekonomik boyutları. Yardım ve Dayanışma Dergisi, 2:7-15.

Anadolu Kedisi (2017) Kedi ve insan arasındaki etkileşim. https://www.anadolukedisi.com/kedi-ve-insan-arasindaki-etkilesim/ (Accessed 15.12.2025).

Apak E, Aka V (2020) Medyada yaşlı temsillerinin 87 yıllık dönüşümü: Cumhuriyet Gazetesi örneği 1930-2017. Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi, 13:19-26.

APPA (2018) American Pet Products Association National pet owners survey. http://americanpetproducts.org/pubs_survey.asp (Accessed 16.01.2026).

Aslan M, Hocaoğlu Ç (2014) Yaşlılarda intihar davranışı. Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar, 6:294-309.

Braun V, Clarke V (2006). Using thematic analysis in psychology. Qual Res Psychol, 3:77-101.

Crewdson JA (2016) The effect of loneliness in the elderly population: A review. Healthy Aging Clin Care Elderly, 8:1-8.

Cumming E, Henry WE (1961) Growing Old: The Process of Disengagement. New York, Basic Books,

Çunkuş N, Yiğitoğlu GT, Akbaş E (2019) Yaşlılık ve toplumsal dışlanma. Geriatrik Bilimler Dergisi, 2:58-67.

Demirağ H, Hintistan S (2019) Yaşlı sağlığında pet terapi uygulamalarının literatür eşliğinde incelenmesi. Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 22:217-224.

Doğan İA (2020) Yaşlılarda yalnızlık ve sosyal destek. In Pandemi ve Yalnızlık: II. Uluslararası Yalnızlık Sempozyumu Kitabı (Eds E Süleymanlı, B Çakmak, B Dağ):101-112. İstanbul, Üsküdar Üniversitesi Yayınları.

Erol S, Sezer A, Şişman FN, Öztürk S (2016) Yaşlılarda yalnızlık algısı ve yaşam doyumu. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 5:60-69.

Ilgaz A, Gözüm S (2020) Kentsel alanda yaşayan yaşlı kadınlarda yalnızlık sıklığı ve etkileyen faktörler. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi, 13:67-73.

Kalaycı E (2022) Yaşlılığa yönelik kavramsal çerçeve: yaşlılığın tarihsel ve toplumsal değişim süreci. Güncel Tartışmalarla Yaşlılık (Ed S Sütçü):11-24. İstanbul, Efe Akademi.

Kalaycı I, Özkul M (2017) Geleneksel kalabilsem modern olabilsem: modernleşme sürecinde yaşlılık deneyimleri. Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi, 8(18):90-110.

Kurt E (2020) Bir eski İstanbul ve ustalar filmi: Hanım. https://www.aksisanat.com/2020/04/26/bir-eski-istanbul-ve-ustalar-filmi-hanim/ (Accessed 15.12.2025).

Kurtkapan H (2018) Yaşlılık sosyolojisi kuramları için bir çerçeve denemesi. İnsan, Toplum ve Spor Bilimleri Araştırma Örnekleri (Ed F Yamaner, E Eyupoglu):249-271. Ankara, Nobel.

Kuruoğlu H, Salman S (2017) Medyada yaşlılık ve Türk sinemasında yaşlılık temsili. Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi, 2(3):1-23.

Martinez N, Heredia N (2021) Attitude and fear regarding death in older adult people. EMPIRIA, 51:45-62.

Olca SP, Güloğlu B (2025) Evcil hayvan sahibi bireylerin depresyon, stres ve anksiyete düzeyinin incelenmesi. Aydın Sağlık Dergisi, 11:63-74.

Öze N (2025) Yaşlılık ve teknoloji üzerine sistematik literatür analizi. Yeni Medya, 18:446-467.

Öztürk Haney M, Bahar Z, Beşer A, Açıl D, Yardımcı T, Çömez S (2017) Factors related to loneliness among the elderly living at home in Turkey. Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care, 11:71-78.

Özütürker M (2021) Yaşlı ayrımcılığı. OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, 17:3043-3056.

Sözal S, Ergün Y (2021) Yaşlı bireylerde istismar, depresyon ve sosyal destek arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yüksek lisans tezi). Lefkoşa, KKTC, Yakın Doğu Üniversitesi.

Su Y, Rao W, Li M, Caron G, D'Arcy C, Meng X (2023) Prevalence of loneliness and social isolation among older adults during the COVID-19 pandemic: A systematic review and meta-analysis. Int Psychogeriatr, 35:229-241.

TÜİK (2024) Türkiye İstatistik Kurumu Aktif Yaşlanma Endeksi. https://data.tuik.gov.tr (Accessed 01.12.2025).

Uren C (2025) Türkiye'nin kedileri dünya gündeminde: Bu yakınlık büyüleyici. https://tr.euronews.com/kultur/2025/01/04/turkiyenin-kedileri-dunya-gundeminde-bu-yakinlik-buyuleyici (Accessed15.12.2025).

Van As BAL, Imbimbo E, Franceschi A, Menesini E, Nocentini A (2022) The longitudinal association between loneliness and depressive symptoms in the elderly: A systematic review. Int Psychogeriatr, 34:657-669.

Voss P, Bodner E, Rothermund K (2018) Ageism: The relationship between age stereotypes and age discrimination. In Contemporary Perspectives on Ageism (Eds L Ayalon, C Tesch-Römer):11-31. Cham, Springer.

Walsh K, Scharf T, Keating N (2017) Social exclusion of older persons: A scoping review and conceptual framework. Eur J Ageing, 14:81-98.

Yanguas J, Pinazo-Hernandis S, Tarazona-Santabalbina FJ (2018) The complexity of loneliness. Acta Bio Med, 89:302-314.

Yaylagül NK, Barlın H, Kırışık H (2021) Yaşlılıkta sosyal dışlanma araştırmaları: Bir içerik analizi. Tıbbi Sosyal Hizmet Dergisi, 17:197-213.

Yelboğa N (2018) Yaşlı ayrımcılığı ve kadının dışlanması. Sosyal Çalışma Dergisi, 2:51-64.

Yerli G (2017) Yaşlılık dönemi özellikleri ve yaşlılara yönelik sosyal hizmetler. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 10:1278-1287.

Yıldırım A (2021) Sosyal politika kapsamında Türkiye'de yaşlanmaya ilişkin ulusal düzeydeki düzenlemeler. MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi, 10:1889-1909.

Yılmaz MS, Mermutlu A (2023) Yaşlı bireylerde yaşlılık algısı ve ölüm kaygısı. Olgu Sosyoloji Dergisi, 2:47-58.

Yılmaz ÖÜE (2018) Huzurevinde kalan yaşlılarda depresyon ve benlik saygısı ilişkisi. Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi, 8:553-578.

Zıplar ÜT (2015) Dünyada ve Türkiye'de yaşlılık hizmetleri. Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6:173-194.

Yazarların Katkıları: Çalışmaya önemli bir bilimsel katkı sağlandığı ve makalenin hazırlanmasında veya gözden geçirilmesinde yardımcı olunduğu tüm yazar(lar) tarafından beyan edilmiştir.
Danışman Değerlendirmesi: Dış bağımsız
Etik Onay: Çalışma insan katılımcı içermediği için etik kurul iznine gerek bulunmamaktadır.
Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması bildirilmemiştir.
Finansal Destek: Bu çalışma için finansal destek alındığı beyan edilmemiştir.

Authors Contributions: The author(s) have declared that they have made a significant scientific contribution to the study and have assisted in the preparation or revision of the manuscript
Peer-review: Externally peer-reviewed.
Ethical Approval: Ethical approval for this study was not required as it does not include any human participant.
Conflict of Interest: No conflict of interest was declared.
Financial Disclosure: No financial support was declared for this study.